तैत्तिरीय-ब्राह्मणभाष्ये

द्वितीयकाण्डे चतुर्थप्रपाठके

प्रथमोऽनुवाकः ।

हरिः ॐ ।

यस्य निश्वसितं वेदा यो वेदेभ्योऽखिलं जगत् ।
निर्म्ममे तमहं वन्दे विद्यातीर्थमहेश्वरम् ॥
होत्रब्राह्मणशेषो यः स तृतीये समापितः ।
चतुर्थ उपहोमानां पूर्व्वभागोऽभिधीयते ॥

अत्र भरद्वाजेनोक्तम्, उपहोमा अच्छिद्रकाण्डमिति लिङ्गविनियोज्यानि । ततः श्रौते स्मार्त्ते वा यत्र मन्त्रापेक्षा तत्र तदुचितं लिङ्गं पर्य्यालोच्य समन्त्रो बुद्धिमद्भिर्विनियोजनीयः । यत्र विशेषविनियोगो नोपलभ्यते तत्र लिङ्गानुसाराद्देवतायुक्ते कर्म्मणि समाख्याबलादुपहोमार्था मन्त्राः समाख्यापि श्रुतिलिङ्गादिवद् विनियोगेषु सुप्रमाणम् । तत्र प्रथमानुवाके प्रथमामृचमाह । "जुष्टो दमूना अतिथिर्दुरोणे । इमन्नो यज्ञमुपयाहि विद्वान् । विश्वा अग्नेऽभियुजो विहत्य । शत्रूयतामाभरा भोजनानि" इति । हे अग्ने त्वं जुष्टः देवमनुष्यैः सेवितः । दमूनाः शत्रूणां दमयिता । दुरोणे यजमानगृहे अतिथिशब्दशः विद्वान् सर्व्वज्ञस्त्वं सन् नोऽस्मदीयं यज्ञमिममुपयाहि शत्रूयतामस्माभु शात्रवमिच्छतां पुरुषाणां विश्वा अभियुजः सर्व्वान् अभियोगान् विहत्य विनाश्य भो-